

Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE PAARDENSECTOR IN VLAANDEREN 2020

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

////////////////////////////////////

DE PAARDENSECTOR IN VLAANDEREN

////////////////////////////////////

Colofon

Samenstelling
Departement Landbouw en Visserij

Auteurs
Ilse Timmermans, Sarah Samyn, Eveline De Vidts en Karolien Thijs

Lectoren
Jan Eskens, Hanne Geenen, Ellen Maertens, Jonathan Platteau, Tom Van Bogaert

Verantwoordelijke uitgever
Patricia De Clercq, Secretaris-generaal

Depotnummer
D/2021/3241/256

Lay-out
Departement Landbouw en Visserij

U kan onze privacyverklaring terugvinden op www.vlaanderen.be/landbouw/privacy

Voor meer informatie over het rapport kunt u contact opnemen met de auteur(s) van het rapport. Ons e-mailadres is als volgt samengesteld: voornaam.naam@lv.vlaanderen.be. Ons generiek adres is landbouwcijfers@lv.vlaanderen.be.

U vindt onze rapporten terug op: www.vlaanderen.be/landbouwcijfers

Vermenigvuldiging en/of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt: Timmermans I., Samyn S., De Vidts E. & Thijs K. (2021) De paardensector in Vlaanderen, Departement Landbouw en Visserij, Brussel.

Graag vernemen we het als u naar dit rapport verwijst in een publicatie. Als u een exemplaar ervan opstuurt, nemen we het op in onze bibliotheek.

Wij doen ons best om alle informatie, webpagina's en downloadbare documenten voor iedereen maximaal toegankelijk te maken. Als u echter toch problemen ondervindt om bepaalde gegevens te raadplegen, willen wij u hier graag bij helpen. U kunt steeds contact met ons opnemen.

Deze publicatie werd door het Departement Landbouw en Visserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

INHOUD

Voorwoord.....	5
Samenvatting.....	6
1 Structuur van de sector.....	7
2 De paardensector in Vlaanderen: algemeen.....	8
2.1 Hippische koepelorganisaties	8
2.2 Overheidssteun voor de paardensector	9
3 Fokkerij	10
3.1 Aantal paarden in Vlaanderen	10
3.2 Erkende stamboekverenigingen	11
3.3 Paardenfokkerijen	12
3.4 Centra voor geassisteerde voortplanting	13
4 Gebruik: professioneel, sportief en recreatief.....	14
4.1 Professionele doeleinden	14
4.1.1 Paardachtigen op landbouwbedrijven	14
4.1.2 Politie te paard	14
4.2 Recreatie en sport	15
4.2.1 Maneges en pensionstallen	15
4.2.2 Paardensportkampen	15
4.2.3 Paardensportwedstrijden	15
4.2.4 Paardenrennen	16
4.2.5 Evenementen	17
5 Opleidingen en beroepen.....	17
5.1 Hippische opleidingen	17
5.2 Diergeneeskunde met specialisatie paard	17
5.2.1 Dierenartsen en paardenklinieken	17
5.2.2 Geneesmiddelen voor paarden	18
5.3 Hoefsmederij	18
5.4 Mengvoederproductie	19
5.5 Verwerking van paardenmest	19
5.6 Paardentransport	20
5.7 Kadaververwerking	21
5.8 Slachterijen	21
5.9 Verwerking en verdeling van paardenvlees	22
5.10 Verkoop van paardenvlees	23
5.11 Paardenmelkerijen	23
5.12 Internationale handel	24
5.12.1 Paardenvlees	24
5.12.2 Levende paarden	25
Bronnen	27

SAMENVATTING

Eind 2020 telde Vlaanderen ruim 197.000 paardachtigen: paarden, pony's, ezels, zebra's, of een kruising ervan. Dat is 65% van alle in België geregistreerde paardachtigen. De afgelopen jaren is het totale aantal geregistreerde paardachtigen in Vlaanderen stelselmatig toegenomen. Oost-Vlaanderen en Antwerpen springen eruit met een aandeel van 27% en 25%. Van alle paardachtigen die eigendom zijn van een houder met woonplaats in Vlaanderen is meer dan de helft ingeschreven in een stamboek.

De 23 erkende Vlaamse stamboekverenigingen beheren 34 stamboeken voor paarden, pony's en ezels. In 2020 telden zij 14.194 leden, waarvan 8.765 met woonplaats in Vlaanderen. Er werden 12.257 veulens ingeschreven, waarvan 63% afkomstig van een houder met woonplaats in Vlaanderen. Samen genereerden de erkende stamboekverenigingen een omzet van 3,5 miljoen euro en stelden zij 15 voltijdse equivalenten (VTE) te werk.

In de 108 erkende voortplantingscentra voor paarden wordt aan spermawinning, spermaopslag, embryowinning, embryo-opslag, eicelwining en in vitro embryoproductie gedaan. In 2020 bedroeg de geraamde omzet voor het geheel van de voortplantingsactiviteiten in de centra 21 miljoen euro en werden er meer dan 100 VTE's tewerkgesteld.

Het recreatieve gebruik van paarden is populair en wijdverspreid. Vlaanderen telt bijvoorbeeld tal van maneges en pensionstallen. De omzet uit de huisvesting van pensionpaarden en uit manegeactiviteiten ramen wij op 105 miljoen euro. Voor de jeugd worden in heel Vlaanderen paardensportkampen georganiseerd. In 2020 konden er ondanks de covid-pandemie toch nog 291 kampen doorgaan met samen meer dan 4.000 deelnemers. De organisatie van deze kampen creëerde een omzet van ruim 1,4 miljoen euro en een tewerkstelling van ongeveer 17 VTE's.

Ook paardensportwedstrijden zijn belangrijk in Vlaanderen: naast de talrijke nationale en regionale wedstrijden werden er in 2019 74 internationale FEI-wedstrijden georganiseerd, ruim 80% hiervan waren jumpingwedstrijden. De 5 Vlaamse paardenrenverenigingen organiseerden 92 rendagen voor draf en galop. Vlaanderen telde in 2019 meer dan 600 fokkers van drafparden en een vijftal fokkers van galopparden. Het totale aantal VTE's voor trainers en jockeys wordt geraamd op 39.

In het dagonderwijs waren in 2020 ruim 1.200 studenten ingeschreven in hippische opleidingen. Er zijn ca. 80 VTE's betrokken bij de organisatie van deze opleidingen. Verder worden nog heel wat andere hippische kort- en langlopende cursussen georganiseerd door o.a. het Syntra-netwerk, Sport Vlaanderen en de centra voor naschoolse vorming. Hierbij is een tewerkstelling van ongeveer 11 VTE's betrokken.

Voor de geneeskundige behandeling van paarden kan men o.a. terecht in een 8-tal gespecialiseerde paardenklinieken, waar 138 VTE's aan het werk zijn. De verwerking van paardenmest tot champignonsubstraat genereerde in 2020 in Vlaanderen een omzet van ongeveer 48 miljoen euro en een tewerkstelling van 101 VTE's. De invoer, verwerking en verdeling van paardenvlees en bijproducten is in handen van een beperkt aantal bedrijven. De omzet die deze Vlaamse bedrijven realiseren, ramen wij voor 2020 op 80,5 miljoen euro met een tewerkstelling van 110 VTE's.

Het economisch belang van de internationale handel in levende paarden en paardenvlees mag niet onderschat worden. In 2020 had Vlaanderen een aandeel van 56% in de Belgische uitvoerwaarde van levende paarden, terwijl de uitvoer van paardenvlees bijna volledig door Vlaanderen werd gerealiseerd. De uitvoerwaarde van de Vlaamse handel in paarden en paardenvlees bedroeg 112 miljoen euro.

//

3 FOKKERIJ

3.1 AANTAL PAARDEN IN VLAANDEREN

Eind 2020 waren er in Vlaanderen ruim 197.000 paardachtigen geregistreerd in de centrale gegevensbank (beheerd door BCP). Vlaanderen heeft hiermee een aandeel van ongeveer 65% van alle paardachtigen die in België geregistreerd zijn. Het grootste aantal geregistreerde paardachtigen vinden we in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, het kleinste aantal in West-Vlaanderen.

Figuur 3: in de centrale gegevensbank geregistreerde paardachtigen per provincie, in percentage, Vlaanderen, 2020

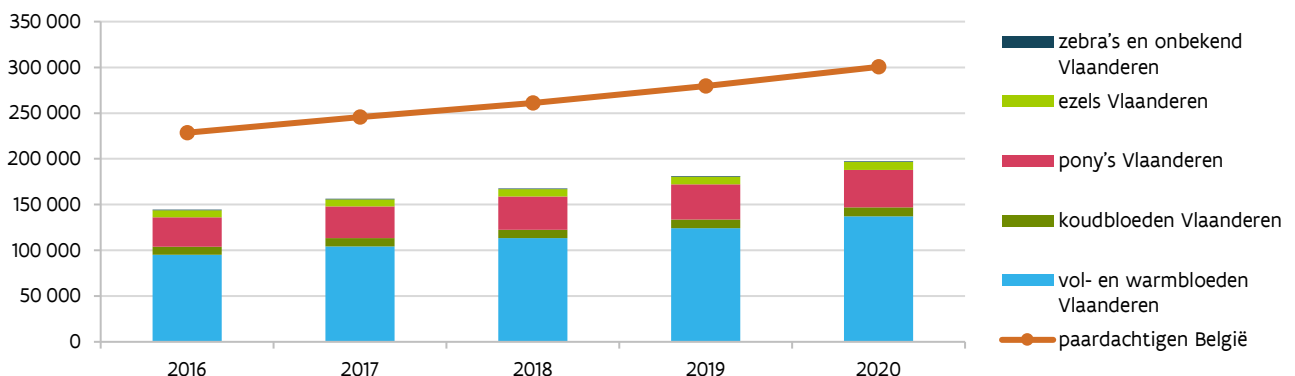
Bron: Belgische Confederatie van het Paard (BCP)

Uit analyse van de centrale gegevensbank blijkt dat 55% van alle 197.000 paardachtigen, geregistreerd op naam van een houder met woonplaats in Vlaanderen, ingeschreven is in een stamboek. Ongeveer 57% van de 188.000 paarden en pony's met Vlaamse houder is ingeschreven in een stamboek, terwijl dit voor de 9.000 geregistreerde ezels met Vlaamse houder ongeveer 20% is.

Volbloeden en warmbloeden worden veelal gebruikt als sport- en recreatiepaard, koudbloeden dienen meestal als trekpaard. Pony's zijn paarden met een beperkte schofthoogte. 73% van de in 2020 in Vlaanderen geregistreerde paarden zijn volbloeden en warmbloeden, 22% worden tot de pony's gerekend en 5% zijn koudbloeden.

Zoals figuur 4 weergeeft, is het totale aantal geregistreerde paardachtigen in Vlaanderen de afgelopen jaren stelselmatig toegenomen (+37% tegenover 2016). De sterkste stijging sinds 2016 zien we bij de volbloeden en warmbloeden (+44%).

Figuur 4: aantal geregistreerde paardachtigen per soort, in stuks, Vlaanderen en België, 2016-2020

Bron: Belgische Confederatie van het Paard (BCP)

Eind 2020 was ca. 59% van alle in Vlaanderen geregistreerde paardachtigen behouden voor de slacht. De status of een paard al dan niet uitgesloten is voor de voedselketen kan wel nog wijzigen in de levensloop van het dier, bijvoorbeeld als gevolg van behandeling met bepaalde geneesmiddelen.

3.2 ERKENDE STAMBOEKVERENIGINGEN

De Vlaamse overheid erkent fokkersverenigingen voor het opstellen en bijhouden van een stamboek met het oog op de rasverbetering van paarden en ezels. Sinds de Fokkerijverordening van kracht werd op 1 november 2018, wordt, naast de erkenning als stamboekvereniging, ook een goedkeuring van het fokprogramma verleend voor ieder ras waarvoor de vereniging het stamboek bijhoudt.

Tabel 2: kerncijfers stamboekverenigingen met maatschappelijke zetel in Vlaanderen, 2016-2020

kerncijfers stamboekverenigingen	2016	2017	2018	2019	2020
aantal bijgehouden stamboeken	33	33	33	34	34
aantal stamboekleden totaal	13.473	13.462	13.602	13.260	14.194
waarvan leden met woonplaats in Vlaanderen	9.252	9.019	9.108	8.602	8.765
aantal veulens ingeschreven in een Vlaams stamboek	8.729	10.423	10.644	11.129	12.257
waarvan afkomstig van een stamboeklid met woonplaats in Vlaanderen	6.052	6.688	6.940	7.561	7.704
aantal EU-paspoorten voor veulens uitgereikt door Vlaamse stamboeken	6.487	7.736	8.239	9.611	10.111
omzet Vlaamse stamboekverenigingen (in miljoen euro)	2,9	3,9	3,2	3,8	3,5
tewerkstelling bij Vlaamse stamboekverenigingen (in VTE)	11	12	13	14	15

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van gegevens aangeleverd door de stamboekverenigingen

In 2020 waren er 23 erkende stamboekverenigingen met maatschappelijke zetel in Vlaanderen die samen 34 stamboeken voor paarden, pony's en ezels beheren. De stamboekverenigingen telden in totaal 14.194 leden, waarvan 8.765 hun woonplaats in Vlaanderen hebben. 68% van alle stamboekleden met woonplaats in Vlaanderen zijn aangesloten bij Belgian Warmblood vzw (BWP) of Studbook Zangersheide vzw, de twee grootste stamboekverenigingen.

Er werden in 2020 12.257 veulens ingeschreven in de Vlaamse stamboeken, waarvan 63% afkomstig is van een stamboeklid met woonplaats in Vlaanderen. BWP en Studbook Zangersheide vertegenwoordigen 81% van alle in 2020 geregistreerde veulens die gefokt werden door een stamboeklid met woonplaats in Vlaanderen. Bij de door Vlaamse stamboeken uitgereikte EU-paspoorten zitten ook de paspoorten die uitgereikt werden aan 'buitenlandse' veulens (i.e. eigendom van stamboekleden met woonplaats buiten Vlaanderen). Het aantal uitgereikte EU-paspoorten ligt lager dan het totale aantal veulens die ingeschreven werden in de Vlaamse stamboeken, omdat er tussen aanvraag en uitreiking wel wat tijd zit waarin het veulen bijvoorbeeld kan overlijden.

Sinds 2016 is het aantal stamboekleden met woonplaats in Vlaanderen met 5% gedaald. Desondanks is het aantal ingeschreven veulens die afkomstig zijn van een stamboeklid uit Vlaanderen in diezelfde periode aanzienlijk toegenomen (+27%).

////////////////////////////////////

Conform de beslissingen van het kerntakendebat dient de Directie Openbare Veiligheid over 110 politiepaarden te beschikken om te voldoen aan haar operationele en protocolaire taken. In 2019 waren er 93 politiepaarden effectief inzetbaar. De operationele pool bestond uit 94 gebrevetteerde politieruiters, die konden aangevuld worden met 13 gebrevetteerde politieruiters uit het administratieve kader en een 45-tal gebrevetteerde ruiters van de lokale politie. Naast de politieruiters waren er in 2019 ook nog hoefsmeden, burgerruiters en personeel voor onderhoud en verzorging actief voor een totaal van 31 VTE's. Dit brengt de tewerkstelling bij de politie te paard in 2019 op 125 VTE's. De dienst beschikt over een specifiek budget voor paarden, voeding en onderhoud van gemiddeld 275.000 euro op jaarbasis (excl. personeelskosten).

4.2 RECREATIE EN SPORT

4.2.1 Maneges en pensionstallen

Volgens de gegevens van PaardenPunt Vlaanderen telt Vlaanderen ongeveer 345 maneges en pensionstallen. Het economische belang van deze subsector werd geraamd op basis van de resultaten van een enquête die begin 2021 door NAVEMA (Beroepsvereniging voor Hippische Ondernemers) georganiseerd werd bij manege- en pensionstalhouders. Twee derde van de respondenten combineert beide activiteiten, soms ook nog samen met andere paardenactiviteiten zoals fokkerij. Gemiddeld staan er 29 pensionpaarden en 18 manegepaarden op een bedrijf. Uit de resultaten van de enquête blijkt dat pensionstalling maandelijks gemiddeld 325 euro per paard kost. De omzet die gegenereerd wordt uit de huisvesting van pensionpaarden en uit manegeactiviteiten (vnl. paardrijlessen) ramen wij op 105 miljoen euro. Vermoedelijk is dat een onderschatting van de totale omzet, aangezien maneges vaak ook nog inkomsten halen uit andere activiteiten zoals de organisatie van ponykampen en wedstrijden. In de enquête werd niet gevraagd naar tewerkstelling.

4.2.2 Paardensportkampen

In heel Vlaanderen worden paardensportkampen voor de jeugd georganiseerd door onder meer Sport Vlaanderen, Sportievak, Sporta, AFYA en Paardensport Vlaanderen. Ondanks de covid-19-pandemie konden er in 2020 toch nog 291 sportkampen van gemiddeld 5 dagen doorgaan. Er waren in totaal 4.199 deelnemers, wat neerkomt op gemiddeld 14 deelnemers per kamp. De organisatie van deze sportkampen creëerde een omzet van ruim 1,4 miljoen euro en een tewerkstelling van ongeveer 17 VTE's.

4.2.3 Paardensportwedstrijden

Binnen de paardensport zijn verschillende federaties en verenigingen actief die sportieve en recreatieve sportactiviteiten met paarden faciliteren, coördineren en organiseren.

Paardensport Vlaanderen (tot 2019 'Vlaamse Liga Paardensport') en de Landelijke Rijverenigingen (LRV) richten sportkampen in, organiseren sportwedstrijden en kampioenschappen in disciplines zoals dressuur, eventing, jumping, endurance, mennen, e.a. en bieden hun leden verschillende opleidingen aan (zie onder meer de brevettenwerking). Beide verenigingen samen tellen meer dan 1.000 plaatselijke clubs die bij hen aangesloten zijn. In 2019 organiseerden Paardensport Vlaanderen en LRV samen 685 paardensportactiviteiten (wedstrijden, stages, kampen).

////////////////////////////////////

Paardensport Vlaanderen fungeert tevens als Vlaamse vleugel van de Koninklijke Belgische Ruitersport Federatie (KBRSF), die als enige federatie in België erkend is door de internationale paardensportfederatie FEI. In 2019 werden er in Vlaanderen 74 internationale FEI-wedstrijden georganiseerd, ruim 80% hiervan waren jumpingwedstrijden. Op nationaal en regionaal niveau organiseerden Paardensport Vlaanderen en LRV 471 paardensportwedstrijden, waarvan 50% jumpingwedstrijden en 30% dressuurwedstrijden. Naast Paardensport Vlaanderen en LRV zijn er nog andere verenigingen die jaarlijks wedstrijden organiseren, zoals de Belgische Vereniging van Studentenruiters (BVSR).

In 2019 hadden deze verenigingen samen bijna 50.000 leden. Zij stelden 27 VTE's te werk. Door onvolledige informatie is het niet mogelijk om een omzet te ramen.

4.2.4 Paardenrennen

4.2.4.1 Renverenigingen en hippodromen

In Vlaanderen zijn er 5 renverenigingen actief in de organisatie van paardenwedrennen (draf en galop): twee in Waregem en telkens een in Oostende, Kuurne en Tongeren. De werking van de renverenigingen draait deels op vrijwilligers en levert ongeveer 3 VTE's aan tewerkstelling op. De paardenrennen vinden plaats in 4 hippodromen (in Waregem, Oostende, Kuurne en Tongeren). In 2019 waren er voor draf en galop samen 92 rendagen. De renverenigingen halen hun omzet voornamelijk uit weddenschappen, waarvan de return verdeeld wordt over de renverenigingen. Door een wijziging van de Kansspelwetgeving in 2019 en het (voorlopig) ontbreken van een uitvoeringsbesluit zijn er hierover momenteel geen recente gegevens beschikbaar.

4.2.4.2 Draf- en galoprennen

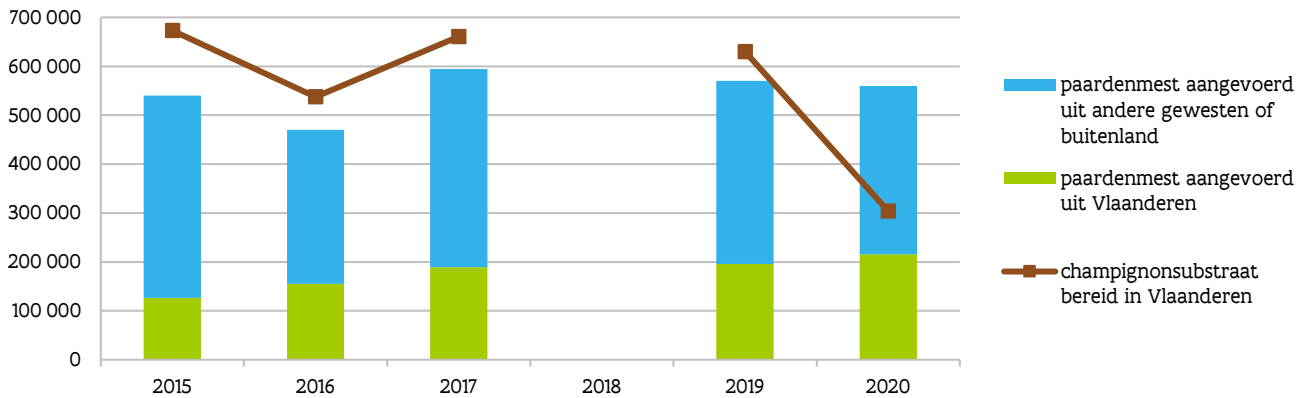
In Vlaanderen is heel wat expertise en ervaring aanwezig rond het fokken en trainen van draf- en galoppaarden. Volgens de informatie van de Belgische en Vlaamse Federatie voor Paardenwedrennen (BFP en VFP) telde Vlaanderen in 2019 736 eigenaars en 632 fokkers van drafpaarden en werden er 295 drafveulens geboren. In de draf-sport waren er 54 trainers actief en 283 jockeys. Wat de galopsport betreft waren er 90 eigenaars en 5 fokkers van galoppaarden en werden er 11 galopveulens geboren. In de galopsport waren er 71 trainers actief en 42 jockeys. Het totale aantal VTE's voor trainers en jockeys wordt geraamd op 39.

Tabel 4: kerncijfers paardenrennen, in stuks, Vlaanderen, 2015-2019

kerncijfers draf en galop	2015	2016	2017	2018	2019
aantal fokkers draf	674	675	663	654	632
aantal eigenaars draf	570	615	602	704	736
aantal trainers draf	48	52	54	54	54
aantal jockeys draf	260	267	261	307	283
aantal fokkers galop	5	6	2	5	5
aantal eigenaars galop	70	76	87	87	90
aantal trainers galop	59	64	68	70	71
aantal jockeys galop	38	37	45	35	42

Bron: Belgische Federatie voor Paardenwedrennen (BFP) en Vlaamse Federatie voor Paardenwedrennen (VFP)

Figuur 8: paardenmest aangevoerd in Vlaamse mestverwerkingsinstallaties en champignonsubstraat bereid in Vlaanderen, in ton, 2015-2020 (*)

Bron: Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking
 (*) voor het jaar 2018 zijn er geen enquêtegegevens beschikbaar

Volgens de enquête van het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) werd in 2020 in Vlaanderen 303.727 ton champignonsubstraat op basis van paardenmest geproduceerd (dat is de helft minder dan in 2019). 93% van dit champignonsubstraat werd geëxporteerd naar andere landen (vnl. Nederland). De opvallende afzetdaling van champignonsubstraat in vergelijking met voorgaande jaren is waarschijnlijk te wijten aan de gevolgen van de covid-19-pandemie, waardoor er in de horeca minder vraag was naar champignons en er bijgevolg minder champignonsubstraat bereid werd. De bereiding van champignonsubstraat genereerde in 2020 in Vlaanderen een omzet van ongeveer 48 miljoen euro en een tewerkstelling van 101 VTE's (excl. uitzendkrachten).

Naast de mestverwerkende bedrijven zelf zijn er nog andere ondernemingen betrokken bij de behandeling van paardenmest (voor het transport bijvoorbeeld), maar door een gebrek aan structurele databronnen bleek het niet mogelijk om hierover representatieve gegevens te verzamelen.

5.6 PAARDENTRANSPORT

Transport van levende paarden betreft zowel nationaal als internationaal transport. Voor nationaal transport kan de paardenhouder zich wenden tot kleinere en grotere vervoerbedrijven (zoals de zogenaamde paardentaxi's) of tot verhuurders van paardentrailers en -camionettes. Meestal betaalt men een dagprijs en/of kilometertarief, al dan niet met forfaitair starttarief. Bij gebrek aan een lijst van Vlaamse bedrijven die actief zijn in het nationaal paardentransport, is het niet gelukt om hierover relevante informatie bijeen te brengen.

Het internationaal transport van levende paarden is een meer gespecialiseerde transportactiviteit. Hier komt immers heel wat administratie bij te kijken: voor de export en import van paarden zijn er gezondheidscertificaten en douanedocumenten vereist. Sommige landen eisen bovendien dat paarden pre-export of bij aankomst in quarantaine gaan en bepaalde vaccinaties en bloedonderzoeken ondergaan. Volgens de informatie waarover wij beschikken, zijn er in Vlaanderen een vijftal transportbedrijven actief die gespecialiseerd zijn in het internationaal paardentransport. In 2020 vervoerden deze Vlaamse bedrijven meer dan 2.000 paarden. Wij ramen de gerealiseerde omzet op bijna 10,5 miljoen euro met een tewerkstelling van een 20-tal VTE's.

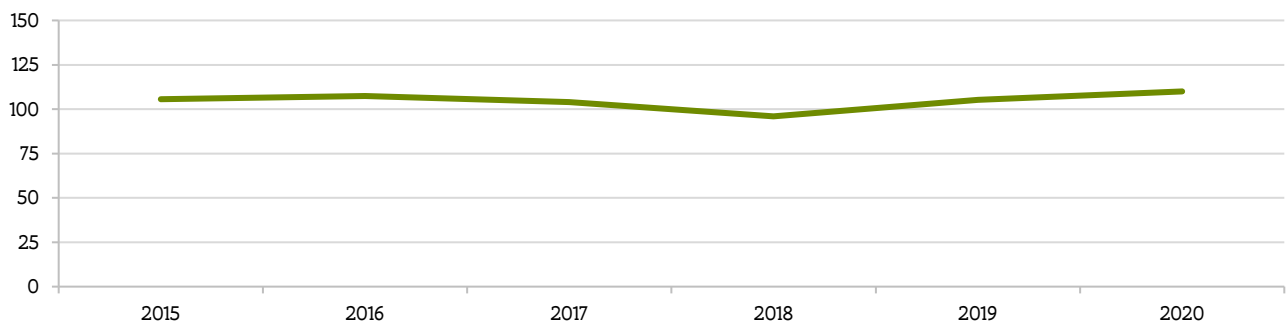
Het slachten van paarden, zowel commercieel als particulier, moet altijd in een erkend slachthuis gebeuren. In 2020 waren er volgens de informatie van de Federatie van het Belgische Vlees (FEBEV) in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 6 slachthuizen waar paarden werden geslacht. In deze slachthuizen werden volgens het FAVV in totaal 3.684 paarden en veulens geslacht (dit is 98% van alle in België geslachte paarden en veulens). Paarden en veulens hebben een aandeel van slechts 0,03% in het totaal van de in Vlaanderen en Brussel geslachte dieren (excl. gevogelte). De geraamde omzet uit het slachten van paarden en veulens in Vlaamse en Brusselse slachthuizen bedraagt in 2020 275.000 euro en hierbij is ongeveer 0,5 VTE betrokken.

5.9 VERWERKING EN VERDELING VAN PAARDENVLEES

Paardenvlees wordt niet alleen versneden tot bijvoorbeeld steak of stoofvlees, maar wordt ook gezouten of gerookt en verwerkt tot onder meer charcuterie en frituursnacks. Naast de verwerking voor humane consumptie, heeft paardenvlees ook de bestemming voor dierlijke consumptie (petfood). Het slachtafval (o.a. beenderen en huid) wordt eveneens verwerkt tot diervoeding of wordt gebruikt voor onder meer farmaceutische doeleinden en in de lederindustrie.

In Vlaanderen is de invoer, verwerking en verdeling van paardenvlees en bijproducten in handen van een beperkt aantal bedrijven. Het overgrote deel van het paardenvlees dat zij verwerken, is afkomstig uit het buitenland. In Vlaanderen wordt namelijk een behoorlijk groot percentage van de paardachtigen uitgesloten voor de slacht voor humane consumptie. De omzet die deze bedrijven halen uit de invoer, verwerking en verdeling van paardenvlees en bijproducten ramen wij voor 2020 op 80,5 miljoen euro en de tewerkstelling die zij creëren op 110 VTE's.

Figuur 11: geraamde tewerkstelling bij bedrijven die paardenvlees invoeren/verwerken/verdelen, in VTE, Vlaanderen, 2015-2020

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van bevraging bedrijven en jaarrekeningen (neergelegd bij de Nationale Bank van België)

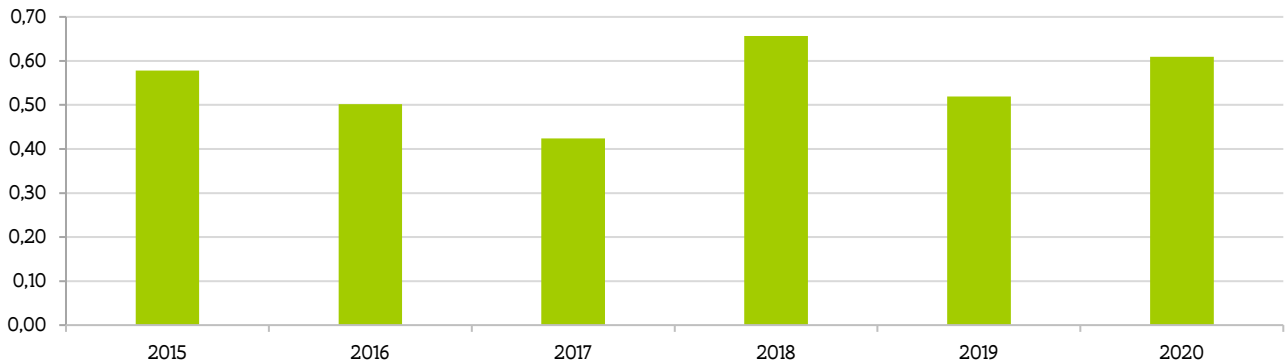
We hebben geen zicht op de economische activiteiten van de groothandels die paardenvlees distribueren naar slagers en supermarkten. Dergelijke ondernemingen combineren de handel in paardenvlees vaak met andere groothandelsactiviteiten. Ook de bedrijven die zich specifiek richten op het roken en zouten van paardenvlees bleken moeilijk in kaart te brengen. De omzet en tewerkstelling die binnen deze subsectoren gecreëerd worden, zijn niet opgenomen in dit rapport.

5.10 VERKOOP VAN PAARDENVLEES

In verhouding tot de totale vleesconsumptie blijft de consumptie van paardenvlees in België eerder laag. Uit de bevoorradingbalans vlees van Statbel blijkt dat er in 2020 in België 0,61 kg karkasgewicht paardenvlees per inwoner werd geconsumeerd (dat is minder dan 1% van het totale verbruik van vlees per inwoner). Hieruit kunnen we afleiden dat er in Vlaanderen ongeveer 4.000 ton paardenvlees werd verbruikt. De omzet uit de verkoop van paardenvlees aan de consument in Vlaanderen wordt geraamd op ongeveer 48 miljoen euro.

Figuur 12: zichtbaar verbruik van paardenvlees, in kg slachtgewicht per inwoner, België, 2015-2020

Bron: Statbel

5.11 PAARDENMELKERIJEN

Paardenmelk wordt onder meer vers, diepgevroren of in poedervorm verkocht of verwerkt tot ijscrème. Ook in bv. verzorgingsproducten wordt paardenmelk gebruikt. Paardenmelkerij is vaak een nevenactiviteit voor landbouwbedrijven en paardenfokkerijen. De productie van paardenmelk an sich biedt onvoldoende inkomen om een bedrijf economisch winstgevend te maken en wordt daarom vaak gecombineerd met activiteiten als boerderij, fokkerij, sportstal, pensionstal, manege en dergelijke.

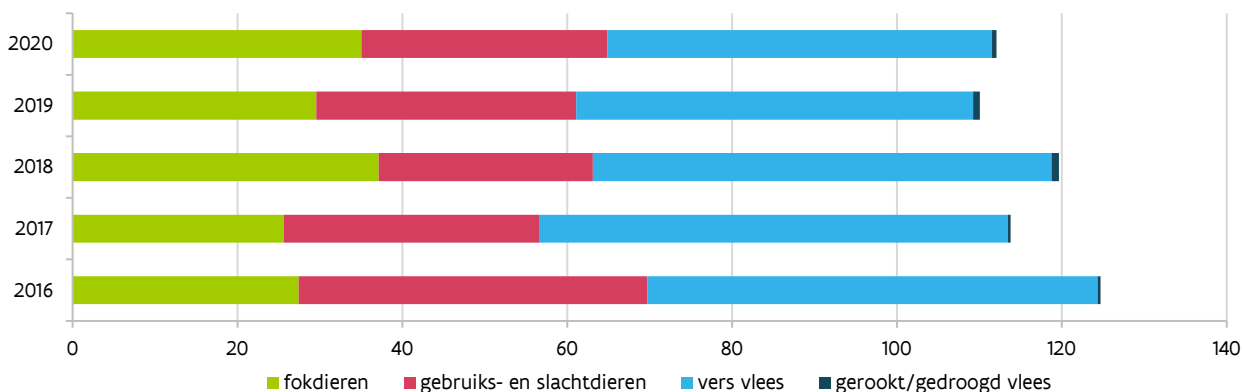
Momenteel worden paardenmelkerijactiviteiten nog niet specifiek door het Departement Landbouw en Visserij geregistreerd, wat het moeilijk maakt om hierover representatieve data te verzamelen. Een internetzoektocht wees uit dat er in 2020 in Vlaanderen vermoedelijk een 20-tal paardenmelkerijen actief waren. Bevraging van deze bedrijven leert dat hun paardenmelkerijactiviteit slechts een kleine neventak is van hun andere bedrijfsactiviteit(en). Hoewel het paardenmelken een behoorlijk intensieve bezigheid is, werd een tewerkstelling gerapporteerd van nauwelijks 0,5 VTE per paardenmelkerij, wat voor Vlaanderen een totale tewerkstelling suggereert van minder dan 10 VTE's. Raming van de omzet was niet mogelijk op basis van de beschikbare gegevens.

//

5.12 INTERNATIONALE HANDEL

Het economisch belang van de internationale handel in levende paarden en paardenvlees mag niet onderschat worden. In 2020 had Vlaanderen een aandeel van 56% in de totale Belgische uitvoerwaarde van levende paarden. De Belgische uitvoer van paardenvlees werd nagenoeg volledig door Vlaanderen gerealiseerd. De totale uitvoerwaarde van de Vlaamse handel in paarden en paardenvlees bedroeg 112 miljoen euro, dit is een lichte daling in vergelijking met 2016. De export van levende paarden en paardenvlees vertegenwoordigt ongeveer 1,5% van de totale uitvoerwaarde van de Vlaamse handel in dierlijke producten.

Figuur 13: uitvoerwaarde handel in paarden en paardenvlees, in miljoen euro, Vlaanderen, 2016-2020

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Nationale Bank van België (NBB)

5.12.1 Paardenvlees

De internationale handel in paardenvlees (vers en gerookt/gedroogd) is zeer belangrijk voor de Vlaamse bedrijven die paardenvlees verwerken en verdelen. Een groot deel van het paardenvlees dat zij verwerken, is immers afkomstig uit het buitenland.

Tabel 5: in- en uitvoer van paardenvlees, in ton en 1000 euro, Vlaanderen, 2020

handel in paardenvlees	invoer	uitvoer	handelssaldo
hoeveelheid (in ton)	13.504	9.964	-3.540
waarvan vers vlees	13.503	9.907	-3.596
waarvan gerookt/gedroogd vlees	1	57	+56
waarde (in 1.000 euro)	48.997	47.207	-1.790
waarvan vers vlees	48.987	46.647	-2.339
waarvan gerookt/gedroogd vlees	10	560	+550

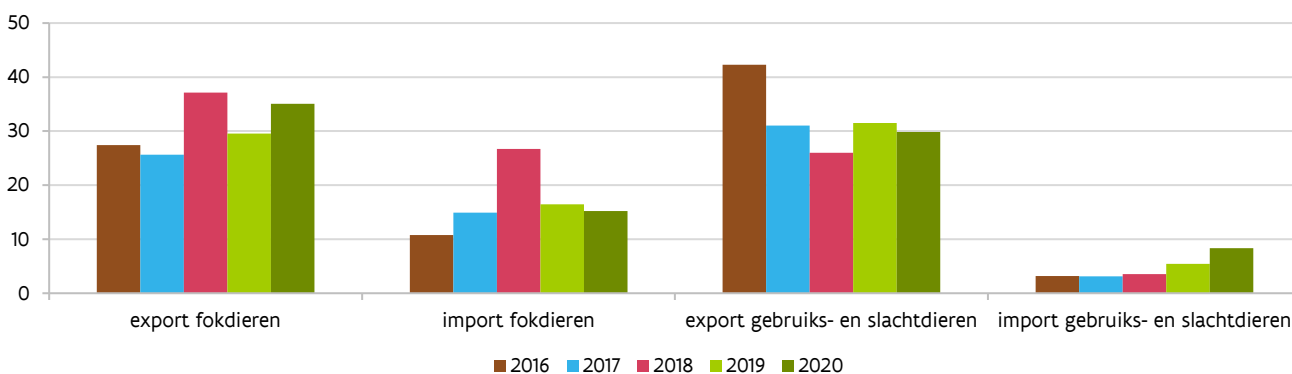
Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Nationale Bank van België (NBB)

////////////////////////////////////

In 2020 exporteerde Vlaanderen 3.461 levende paarden voor een totale waarde van bijna 65 miljoen euro (de helft van deze paarden waren fokdieren, de helft gebruiksdieren of slachtdieren). Er werden 22.482 paarden ingevoerd voor een bedrag van ca. 23,6 miljoen euro (bijna 70% hiervan waren fokdieren). Vlaanderen heeft dus een positieve handelsbalans met betrekking tot de handel in levende paarden.

De gemiddelde waarde van een uitgevoerd fokdier lag in 2020 met 20.300 euro heel wat hoger dan die van een ingevoerd fokdier (gemiddeld 990 euro). Vlaamse fokpaarden zijn duidelijk geëxporteerd in het buitenland, want Vlaanderen vertegenwoordigde 94% van de totale Belgische uitvoerwaarde van fokdieren. De belangrijkste afzetlanden zijn Frankrijk, Ierland, Italië en Duitsland. De voornaamste invoerlanden zijn Nederland, Frankrijk en Duitsland: 6 op de 10 fokdieren worden geïmporteerd uit deze landen. Wat de gebruiks- en slachtdieren betreft, had Vlaanderen een aandeel van 38% in de totale Belgische uitvoerwaarde. Ongeveer 44% van de uit Vlaanderen geëxporteerde gebruiks- en slachtdieren gaan naar de Verenigde Staten, Japan, Mexico en Nederland. De belangrijkste invoerlanden voor gebruiks- en slachtdieren zijn IJsland, Duitsland en Nederland.

Figuur 15: in- en uitvoerwaarde levende paarden, in miljoen euro, Vlaanderen, 2016-2020

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Nationale Bank van België (NBB)

De afgelopen jaren is de totale uitvoerwaarde van fokdieren geleidelijk gegroeid (+28% in vergelijking met 2016), terwijl de uitvoerwaarde van gebruiks- en slachtdieren eerder schommelt. Uit bovenstaande figuur blijkt ook dat de gerealiseerde uitvoerwaarden, zowel voor fokdieren als voor gebruiks- en slachtdieren, telkens hoger liggen dan de invoerwaarden.

//

Diergeneeskunde Universiteit Gent, CVO Brussel, Syntra, Nationaal Centrum Opsporingen (FOD Financiën), Orde der Dierenartsen (Nederlandstalige Gewestelijke Raad), Paardenkliniek Het Bokt, DAP Equinox, Paardenkliniek Equitom, Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten, Belgian Feed Association, Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking vzw, Compost Vermeir, NV Karel Sterckx, Nederlandstalige Vereniging voor Meester-Hoefsmeden, Nationaal Verbond der Patroons Hoefsmeden van België, Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen, European Horse Services, Federatie van het Belgische Vlees, Rendac, Multimeat NV, Equinox NV, Chevideco NV, Paardenmelkerij Kattenheye, Paardenmelkerij Cobbaert, Paardenmelkerij De Vlakte, Paardenmelkerij De Markvallei

